

Informatienota voor de raad

Datum 29 september 2021

Onderwerp	Beantwoording art. 45 vragen inzake vergaande overlast door psychisch kwetsbare mensen
Versienummer	V 2.2

Portefeuillehouder Ed Anker

Informant TJ van der Veen
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 2496
Email TJ.van.der.Veen@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording door het College van de artikel 45 vragen van de raadsfractie van Swollwacht over overlast door psychisch kwetsbare mensen.

Datum 29 september 2021

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Op 24 augustus jl. heeft de raadsfractie van Swollwacht artikel 45 vragen gesteld over vergaande overlast door psychisch kwetsbare mensen.

Kernboodschap

Wij beantwoorden de vragen van de raadsfractie van Swollwacht als volgt:

1. Is het College bekend met de vergaande problematiek met betrekking tot het huisvesten van psychisch kwetsbaren?

De signalen over soms vergaande overlast met betrekking tot huisvesting van kwetsbare personen bereiken, uiteraard, ook het College. De link met psychisch kwetsbare personen, of personen met verward gedrag wordt vaak gelegd, de situatie is echter per casus verschillend. De groep psychisch kwetsbare mensen is zeer divers en vele malen groter dan de groep psychisch kwetsbare personen die verantwoordelijk is voor complexe overlast.

Als gevolg van de ambulantisering van de GGZ zal behandeling en begeleiding van psychisch kwetsbare mensen meer in hun eigen woonomgeving plaatsvinden en minder in klinische setting. Mensen met een psychische kwetsbaarheid zullen dus langer (of sneller weer) thuis blijven wonen. Dit betekent concreet dat het aantal bedden GGZ (intramurale zorg) wordt afgebouwd en dat ambulante zorg wordt opgebouwd. De ambulantisering van de GGZ is al geruime tijd gaande, hierover zijn landelijke besluiten binnen de GGZ genomen. Ook de komende jaren zal deze ontwikkeling zijn doorwerking blijven houden.

Het College is zich ervan bewust dat we samen met onze partners op allerlei niveaus, van landelijk tot in de wijken bezig zijn deze ontwikkeling zo goed mogelijk op te vangen. Wij kunnen en willen deze ontwikkelingen niet tegengaan. Ook mensen met psychische kwetsbaarheid maken onderdeel uit van onze samenleving en zij dienen niet onnodig in een medische setting worden opgenomen. Dit laat echter onverlet dat in bepaalde cases overlast kan ontstaan, vooral als er sprake is van meervoudige, complexe problematiek. Uit een aantal recente cases blijkt dat er inderdaad sprake is van overlast als gevolg van meervoudige problematiek.

2. Vindt het College het acceptabel dat onze inwoners hier zwaar onder lijden?

Uiteraard is ernstige en of langdurige overlast niet acceptabel. Inzet van gemeentelijk beleid is leefbaarheid in de wijk, voor alle inwoners, met of zonder psychische kwetsbaarheid. Een veilig gevoel thuis en in de buurt is één van de belangrijkste voorwaarden om een gezonde leefomgeving te ervaren. Dit is dan ook één van de speerpunten uit het programma Wonen en Zorg. Dit programma is onlangs door het College is vastgesteld en zal op korte termijn aan de raad worden voorgelegd.

Meldingen met betrekking tot overlast neemt het College zeer serieus, met begrip voor de zorgen van de omwonenden. Samen met betrokken instanties (o.a. woningcorporaties, zorgaanbieders) wordt er binnen de mogelijkheden die er zijn gewerkt aan een oplossing voor elke situatie. Hierbij wordt ingezet op zorgvuldige communicatie met de buurt.

Datum

29 september 2021

Bij dergelijke processen is het echter wel altijd zorgvuldig balanceren tussen de verschillende belangen, alsmede de mogelijkheden en beperkingen van de wet- en regelgeving. Het zijn vaak tijdrovende processen die zorgvuldigheid vragen.

3. Welke mogelijkheden heeft het College hierop in te grijpen en op welk moment is dat aan de orde? Welke instrumenten heeft het College? Wanneer zet zij deze instrumenten in?

Samen met onze partners zetten we ten eerste in op preventie; zoveel mogelijk voorkomen dat overlast zich voordoet. Ook zetten we in op vroegsignalering, zodat overlast in een zo vroeg mogelijk stadium kan worden aangepakt. Hiertoe hebben we in Zwolle diverse mogelijkheden, zoals:

- Programma Wonen en Zorg; werken aan magic mix (bewaken van balans tussen draaglast en draagkracht), versterken van ketensamenwerking met onze partners om adequaat in te kunnen spelen op situaties die de veiligheid in het geding brengen.
- We bieden trainingen aan medewerkers van SWT's, en Inkomens Ondersteuning, voor herkenning van en omgaan met personen met verward en/of onbegrepen gedrag
- Welzijnswerk in de wijk (o.a. Buurt- en Opbouwwerk van Travers Welzijn)
- Diverse laagdrempelige inlooppunten in de stad (o.a. De Bres, Focus, Bij Bosshardt)
- Het bieden van (maatwerk)voorzieningen Wmo, o.a. thuisondersteuning, beschermd wonen
- Verslavingspreventie (o.a. aanbod van Tactus Verslavingszorg)
- Indien er sprake is van zorgmijding, daar waar zorg wel nodig is, kan team VIA (onderdeel van GGD IJsselland) worden ingezet voor het bieden van bemoeizorg
- Herstelteam EPA in Dieze Oost/Assendorp; aan huis, directe woonomgeving benaderen van psychisch kwetsbare mensen om samen met hen te werken aan herstel
- Inzet van de wooncoach (o.a. bij uitstroom maatschappelijke opvang)
- Buurtbemiddeling

Veel overlast kan met bovengenoemde instrumenten worden voorkomen. Helaas kan niet alle overlast te allen tijde worden voorkomen. Wanneer preventie niet (meer) toereikend is, kunnen we onder andere de volgende instrumenten inzetten:

- Aanpak voor personen met verward gedrag (o.a. meldpunt, afspraken over vervoer naar beoordelingslocaties, beoordeling)
- Meldpunt voor Wvvgz (Wet verplichte GGZ); melding, maar ook verkennend onderzoek
- Verslavingszorg
- Bemoeizorg (casusregie team VIA)
- AVE (aanpak voorkomen escalatie)
- Ketenveldnorm levensloopregeling (langdurige begeleiding en behandeling, zowel ambulant als klinisch voor mensen met ernstige psychiatrische aandoening, een verslaving en/of lvb)

Soms is ook bovengenoemde instrumentarium ontoereikend, bijvoorbeeld omdat betrokkene niet bereid is om hulp te accepteren, of omdat een casus om andere redenen is geëscaleerd. Voor dergelijke cases kan het gedwongen kader worden ingezet.

Datum

29 september 2021

Er kan gedwongen zorg worden ingezet (Wvvgz, of Wzd (Wet Zorg en Dwang), of de Burgemeester kan een gedragsaanwijzing opleggen (vastgelegd in de APV). Indien er sprake is van strafbare feiten zal bovendien ook de veiligheidsketen (OM) worden betrokken.

4. Welke mogelijkheden hebben de Woningbouwverenigingen om in te grijpen op het moment dat zich ernstige overlast voordoet?

Ten eerste hebben de woningcorporaties in hun huurvoorwaarden bepalingen opgenomen met betrekking tot voorkomen van overlast.

Mocht er toch sprake zijn van overlast, dan volgt altijd nader onderzoek en wordt ingezet op gesprekken met betrokkenen om de overlast te stoppen. Hierbij verwijzen woningcorporaties meestal naar Buurtbemiddeling om het gesprek tussen burens op gang te brengen. Bij aanhoudende overlast worden ketenpartners in de wijk in een vroeg stadium betrokken, zoals het SWT, wijkagenten en/of andere hulpverleners die bij de betreffende overlastgever betrokken zijn. Gezamenlijk wordt dan gezocht naar een duurzame oplossing voor de overlastgever. Mocht de overlast dan nog aanhouden, dan zullen woningcorporaties zwaardere interventies inzetten, zoals vrijwillige en rechterlijke gedragsaanwijzingen. Tot slot kan een woningcorporatie een procedure tot ontbinding van de huurovereenkomst starten.

5. Nemen de Woningbouwverenigingen signalen voldoende serieus?

De Zwolse woningcorporaties nemen de signalen van overlast zeker serieus. De corporaties spannen zich hier enorm voor in, bijvoorbeeld door drie partijenovereenkomsten met zorgaanbieders te sluiten.

6. Kennen de Woningbouwverenigingen een definitie van ernstige overlast? Is die definitie vergelijkbaar met dat van de gemeente?

Er is een landelijke definitie opgesteld door het CCV (centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid). Die luidt als volgt: Woonoverlast is hinder die in, vanuit en rondom een woning kan worden veroorzaakt. De overlastgever en/of degenen voor wie hij verantwoordelijk is vertonen overlast gevend gedrag, en of laten juist na bepaald gedrag te vertonen waardoor een nare ervaring bij omwonenden wordt veroorzaakt. Denk aan geluidsoverlast, fysieke verloedering, vervuiling, intimiderend gedrag, brandgevaar en drugsoverlast. Deze definitie wordt ook gehanteerd door de Zwolse woningcorporaties.

Wij werken in Zwolle overigens aan een vernieuwd proces voor complexe woonoverlast. Het uitgangspunt hierbij is dat er sprake is van complexe overlast als er sprake is van overlast op meerdere gebieden en dat afzonderlijke interventies niet leiden tot vermindering van de overlast.

7. Welke protocollen zijn voorhanden? Welke aanknopingspunten zijn er?

- Protocol Welkom in mijn wijk (communicatieprotocol voor huisvesting van doelgroepen met een zorgvraag). Doel van dit protocol is creëren van draagvlak in de wijk voor een woon/zorgvoorziening. Dit protocol wordt momenteel geëvalueerd en zal daarna geactualiseerd worden.
- Aanpak voorkomen escalatie (beschrijving van wie regie voert in welke stadia)

Datum 29 september 2021

- Proces complexe Woonoverlast. Dit proces wordt momenteel uitgewerkt.

8. Is onze gemeente bekend met het aantal klachten van overlast dat gerelateerd is aan mensen met een psychische kwetsbaarheid?

In Zwolle hebben we het meldpunt voor personen met verward gedrag (onderdeel van team VIA) waar inwoners, maar ook professionals vragen kunnen stellen, maar ook melding kunnen doen van (vermoeden van) verward gedrag. Uit recente cijfers van dit meldpunt blijkt dat het aantal meldingen het eerste half jaar licht is gestegen (115 over het 1^e halfjaar van 2021 tegenover 207 in heel 2020). Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat een melding bij dit meldpunt primair een zorgmelding betreft en dus geen meldingen van overlast betreft.

Daarnaast hanteert de politie de zogenaamde E-33 meldingen, meldingen van overlast door personen met verward gedrag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij E-33 geen onderscheid wordt gemaakt tussen verward gedrag als gevolg van een psychische aandoening, verslaving of dementie. De meest recente cijfers laten zien dat hier sprake is van een stijging van het aantal meldingen, over het 1^e half jaar van 2021 zijn 786 meldingen geregistreerd, tegenover 1.178 over heel 2020. Regelmatig betreft het meldingen over dezelfde personen die op straat de nodige aandacht vragen, vaak zijn zij onder behandeling, of juist zorgmijder.

Het aantal cases van psychisch kwetsbaren met een veiligheidsrisico dat besproken wordt in het zorg-veiligheidshuis is in 2021 daarentegen vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2020. Wel is het aantal meldingen toegenomen (meerdere meldingen over dezelfde personen) en is de indruk dat de cases die aangemeld worden complexer zijn. Een aantal van deze cases heeft veel aandacht in de media gekregen.

9. Kan op een rijtje worden gezet hoe de gemeente omgaat met deze ernstige aantasting van de leefbaarheid in de stad?

Zoals hierboven gemeld hebben gemeente Zwolle en onze ketenpartners diverse instrumenten om (woon)overlast zo veel mogelijk te voorkomen, of om in te grijpen daar waar overlast zich toch voordoet (zie ook beantwoording vraag 3). Maatwerk is hierbij van belang. Niet alle woonoverlast is te herleiden tot psychisch kwetsbare personen. Bij de meeste cases, zeker daar waar sprake is van escalatie, is vaak sprake van meervoudige complexe problematiek. Hier zijn vaak meerdere partijen bij betrokken.

Betrokken partners uit de zorgketen en de veiligheidsketen weten elkaar over het algemeen goed te vinden, binnen de samenwerking die in het Zorg- en Veiligheidshuis plaatsvindt.

We moeten echter onder ogen zien dat niet voor alle cases tijdig een geschikte oplossing kan worden gevonden. Ook wanneer hulpverlening is ingeschakeld kan escalatie niet altijd worden voorkomen. Vaak is er sprake van onvoorspelbaar gedrag.

Medewerking van alle betrokkenen (ook van degene die overlast veroorzaakt) is belangrijk. Daar waar nodig kan het gedwongen kader worden ingezet (zowel vanuit zorg, als vanuit strafrecht). Ook dit biedt echter niet altijd een oplossing, of hooguit een tijdelijke oplossing. Soms is een nieuw of aanvullend aanbod nodig om een aantal langdurige cases structureel aan te kunnen pakken. De ketenveldnorm levensloopfunctie is hier een goed voorbeeld van.

Datum

29 september 2021

Het College is zich bewust van de impact die (ernstige) overlast voor omwonenden in de wijk kan hebben. We willen waken voor stigmatisering, mensen met een psychische kwetsbaarheid zijn immers ook inwoners van Zwolle. Het is van belang dat zij de juiste zorg/ondersteuning op de juiste plek kunnen krijgen. We moeten echter constateren dat het helaas in een aantal cases niet goed gaat. Er is sprake van aanhoudende en/of vergaande overlast, ondanks de inzet van de beschikbare instrumenten.

Het College werkt aan het maken van (nog) betere afspraken met ketenpartners om eerder in te kunnen grijpen bij woonoverlast, zeker bij cases die al langere tijd lopen. Tegen welke grenzen lopen we aan (beleid, wet- en regelgeving)? Hoe kunnen we beter gezamenlijk optreden om tot een sluitende aanpak te komen? Hoe komen we in gesprek met zorgaanbieders die niet vanuit gemeentelijk domein worden gefinancierd, maar wel ambulante zorg bieden aan psychisch kwetsbare personen in onze wijken?

We zetten in op leefbare en robuuste wijken, waarbij we oog hebben voor (psychisch) kwetsbare mensen, maar ook voor het wijkperspectief. Per wijk is het zoeken naar een balans tussen draagkracht en draaglast.

We zoeken tot slot niet alleen lokaal, maar ook regionaal afstemming met relevante partners (o.a. politie, MO, Zorgverzekeraar, GGZ, verslavingszorg). Regionaal wordt geconstateerd dat complexe domeinoverstijgende casuïstiek vraagt om meer sturing van gemeenten, het is nodig om zorg en ondersteuning en het veiligheidsdomein meer aan elkaar te verbinden. In regionaal verband is afgesproken om te komen tot een gezamenlijke agenda Zorg en Veiligheid, met als doel de totale keten van zorg en veiligheid zowel lokaal als regionaal te versterken. Deze regionale agenda zal dit najaar, met input vanuit de regio, maar ook vanuit onze ketenpartners zo concreet mogelijk worden gemaakt.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom